

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา ปัญหา และข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าแบบอิสระเรื่อง ต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกดอกมะลิ ในตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกดอกมะลิในหมู่ที่ 10 หมู่บ้านศรีงามพัฒนา ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรจำนวนทั้งสิ้น 36 ราย ตามแบบสอบถามต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกดอกมะลิ และได้ค้นคว้า รวบรวม และวิเคราะห์ จากเอกสารตำราต่างๆ งานวิจัย และฐานข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนโดยวิธีระยะเวลาต้นทุน วิธีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ และวิธีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน สามารถสรุปผลการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปการศึกษา

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกดอกมะลิ ในตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกดอกมะลิ

จากจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกดอกมะลิทั้งหมดจำนวน 36 ราย เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกดอกมะลิเป็นอาชีพรองมากที่สุด เนื่องจากจำหน่ายได้ราคาดี โดยมีอาชีพหลัก ได้แก่ ทำนา ทำสวน และรับจ้าง นอกจากนี้เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดิน และได้ทำการปลูกดอกมะลิมาเป็นระยะเวลา 11-15 ปี โดยใช้เงินลงทุนและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรผู้ปลูกดอกมะลิได้ปลูกมาเป็นระยะเวลานาน และมีประสบการณ์สูง โดยทำการปลูกบนพื้นที่ 4 ขนาด ได้แก่ 1 งาน 2 งาน 3 งาน และ 4 งาน โดยขนาดพื้นที่ 1 งาน มีจำนวนมากที่สุด ทั้งนี้นิยมปลูกโดยใช้ระยะห่างในการปลูกที่ 1.0 x 1.5 เมตร เพื่อให้ปลูกมะลิได้มากขึ้น และได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

ในขนาดพื้นที่ปลูก 1 งาน มีจำนวน 14 ราย มีพื้นที่ปลูกโดยรวม 14 งาน หรือปลูกมะลิจำนวนทั้งสิ้น 1,010 ต้น และมีฐานนิยมการปลูกต้นมะลิจำนวน 250 ต้น/งาน ขนาดพื้นที่ปลูก 2 งาน มีจำนวน 12 ราย มีพื้นที่ปลูกโดยรวม 24 งาน หรือปลูกมะลิจำนวนทั้งสิ้น 1,750 ต้น และมีฐานนิยมการปลูกต้นมะลิจำนวน 500 ต้น/งาน ขนาดพื้นที่ปลูก 3 งาน มีจำนวน 6 ราย มีพื้นที่ปลูกโดยรวม 18 งาน หรือปลูกมะลิจำนวนทั้งสิ้น 1,475 ต้น และมีฐานนิยมการปลูกต้นมะลิจำนวน 750

ต้น/3งาน และขนาดพื้นที่ปลูก 4 งาน มีจำนวน 4 ราย มีพื้นที่ปลูกโดยรวม 16 งาน หรือปลูกมะลิจำนวนทั้งสิ้น 3,000 ต้น และมีฐานนิยมการปลูกต้นมะลิจำนวน 1,000 ต้น/4งาน

จากข้อมูลในบทที่ 4 เกษตรกร โดยส่วนใหญ่ใช้แหล่งน้ำจาก อ่างเก็บน้ำ เขื่อน หรือระบบชลประทานของทางราชการ นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่ม แสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการปลูกมะลิกันน้อยมาก และไม่ทราบแหล่งขายดอกมะลิที่จะสามารถนำไปขายเองได้ ทำให้เกษตรกรต้องพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง และไม่สามารถต่อรองราคาได้ อย่างไรก็ตามในอนาคต เกษตรกรมีแนวโน้มที่จะคงพื้นที่เพาะปลูกเท่าเดิม โดยไม่มีการขยายเพิ่ม

5.1.2 ต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกดอกมะลิ

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกดอกมะลิ ในตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปโดยแบ่งกลุ่มตามขนาดพื้นที่ปลูก จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ 1 งาน 2 งาน 3 งาน และ 4 งาน ดังนี้

ขนาดพื้นที่ปลูกดอกมะลิ 1 งาน มีเกษตรกรปลูกจำนวน 14 ราย มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนเฉลี่ยต่องานเท่ากับ 10,530.71 บาท (ตารางที่ 4.42) มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมดเฉลี่ยต่องานในระหว่างปีที่ 1 ถึงปีที่ 15 เป็นจำนวนเงินเท่ากับ 32,756.11 บาท ถึง 56,968.93 บาท (ตารางที่ 4.42) มีรายได้จากการจำหน่ายดอกมะลิเฉลี่ยต่องานในระหว่างปีที่ 1 ถึงปีที่ 15 เท่ากับ 17,499.38 บาท ถึง 69,997.50 บาท (ตารางที่ 4.42) มีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 5.05 ปี หรือ 5 ปี 18 วัน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิในกรณีที่อัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่กำหนดร้อยละ 1.45 และร้อยละ 6.75 เท่ากับ 101,781.07 บาท และ 55,566.61 บาท (ตารางที่ 4.46) ตามลำดับ และมีอัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 25.20 (ตารางที่ 4.50)

ขนาดพื้นที่ปลูกดอกมะลิ 2 งาน มีเกษตรกรปลูกจำนวน 12 ราย มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนเฉลี่ยต่องานเท่ากับ 11,194.33 บาท (ตารางที่ 4.43) มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมดเฉลี่ยต่องานในระหว่างปีที่ 1 ถึงปีที่ 15 เป็นจำนวนเงินเท่ากับ 31,599.72 บาท ถึง 50,570.00 บาท (ตารางที่ 4.43) มีรายได้จากการจำหน่ายดอกมะลิเฉลี่ยต่องานในระหว่างปีที่ 1 ถึงปีที่ 15 เท่ากับ 16,316.02 บาท ถึง 65,264.06 บาท (ตารางที่ 4.43) มีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 4.85 ปี หรือ 4 ปี 10 เดือน 6 วัน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิในกรณีที่อัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่กำหนดร้อยละ 1.45 และร้อยละ 6.75 เท่ากับ 118,103.30 บาท และ 65,689.45 บาท (ตารางที่ 4.47) ตามลำดับ และมีอัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 27.06 (ตารางที่ 4.51)

ขนาดพื้นที่ปลูกดอกมะลิ 3 งาน มีเกษตรกรปลูกจำนวน 6 ราย มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนเฉลี่ยต่องานเท่ากับ 9,465.00 บาท (ตารางที่ 4.44) มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมดเฉลี่ยต่องาน

ในระหว่างปีที่ 1 ถึงปีที่ 15 เป็นจำนวนเงินเท่ากับ 32,182.96 บาท ถึง 50,247.61 บาท (ตารางที่ 4.44) มีรายได้จากการจำหน่ายดอกมะลิเฉลี่ยต่องานในระหว่างปีที่ 1 ถึงปีที่ 15 เท่ากับ 16,548.44 บาท ถึง 66,193.75 บาท (ตารางที่ 4.44) มีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 4.56 ปี หรือ 4 ปี 6 เดือน 21 วัน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิในกรณีที่อัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่กำหนดร้อยละ 1.45 และร้อยละ 6.75 เท่ากับ 130,577.21 บาท และ 73,649.13 บาท (ตารางที่ 4.48) ตามลำดับ และมีอัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 29.54 (ตารางที่ 4.52)

ขนาดพื้นที่ปลูกดอกมะลิ 4 งาน มีเกษตรกรปลูกจำนวน 4 ราย มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนเฉลี่ยต่องานเท่ากับ 9,473.00 บาท (ตารางที่ 4.45) มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมดเฉลี่ยต่องานในระหว่างปีที่ 1 ถึงปีที่ 15 เป็นจำนวนเงินเท่ากับ 31,566.92 บาท ถึง 46,881.88 บาท (ตารางที่ 4.45) มีรายได้จากการจำหน่ายดอกมะลิเฉลี่ยต่องานในระหว่างปีที่ 1 ถึงปีที่ 15 เท่ากับ 16,734.38 บาท ถึง 66,937.50 บาท (ตารางที่ 4.45) มีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 3.95 ปี หรือ 3 ปี 11 เดือน 10 วัน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิในกรณีที่อัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่กำหนดร้อยละ 1.45 และร้อยละ 6.75 เท่ากับ 179,904.27 บาท และ 106,225.64 บาท (ตารางที่ 4.49) ตามลำดับ และมีอัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 38.01 (ตารางที่ 4.53)

5.1.3 อภิปรายผล

จากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกดอกมะลิ ในตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งกลุ่มตามขนาดพื้นที่ปลูก จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ 1 งาน 2 งาน 3 งาน และ 4 งาน

เมื่อจัดอันดับระยะเวลาคืนทุนของการปลูกดอกมะลิพบว่า ขนาดพื้นที่ปลูก 4 งาน จะให้ระยะเวลาคืนทุนสูงสุดที่สุด คือ 3 ปี 11 เดือน 10 วัน รองลงมาได้แก่ขนาดพื้นที่ปลูก 3 งาน จะให้ระยะเวลาคืนทุนที่ 4 ปี 6 เดือน 21 วัน ขนาดพื้นที่ปลูก 2 งาน จะให้ระยะเวลาคืนทุนที่ 4 ปี 10 เดือน 6 วัน และขนาดพื้นที่ปลูก 1 งาน จะให้ระยะเวลาคืนทุนที่ 5 ปี 18 วัน ตามลำดับ

เมื่อจัดอันดับมูลค่าปัจจุบันสุทธิในกรณีที่อัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่กำหนดร้อยละ 1.45 และร้อยละ 6.75 พบว่า ขนาดพื้นที่ปลูก 4 งาน จะให้อัตราผลตอบแทนขั้นต่าสูงสุดที่สุด คือ 179,904.27 บาท และ 106,225.64 บาท รองลงมาได้แก่ขนาดพื้นที่ปลูก 3 งาน เท่ากับ 130,577.21 บาท และ 73,649.13 บาท ขนาดพื้นที่ปลูก 2 งาน เท่ากับ 118,103.30 บาท และ 65,689.45 บาท และขนาดพื้นที่ปลูก 1 งาน เท่ากับ 101,781.07 บาท และ 55,566.61 บาท ตามลำดับ

และเมื่อจัดอันดับอัตราผลตอบแทนภายในของการปลูกดอกมะลิพบว่า ขนาดพื้นที่ปลูก 4 งาน จะให้อัตราผลตอบแทนภายในสูงสุดที่สุดคือ ร้อยละ 38.01 รองลงมาได้แก่ขนาดพื้นที่ปลูก

3 งาน ร้อยละ 29.54 ขนาดพื้นที่ปลูก 2 งาน ร้อยละ 27.06 และขนาดพื้นที่ปลูก 1 งาน ร้อยละ 25.20 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังได้นำผลการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระนี้ ไปเปรียบเทียบกับของผู้วิจัยอื่น ๆ ในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าแบบอิสระนี้ ซึ่งได้ผลดังแสดงในตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 แสดงการเปรียบเทียบผลตอบแทนการลงทุนของวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าแบบอิสระนี้ (ต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกดอกมะลิ, 2553)

ผู้วิจัย	ประเภท	พื้นที่	ผลตอบแทนการลงทุน		
			PBP (ปี)	NPV (บาท)	IRR (ร้อยละ)
กนกวลี ชันดี (2545)	ผลิตผลจาก ดอกดาวเรือง จ. เชียงใหม่	-	1.38	258,666,859	59.28
สุรีย์ เศษะศิริรักษ์ (2546)	การปลูกส้มโอท่าข่อย จ. พิจิตร	ถั่วเฉลี่ย ต่อไร่	6.36	55,320	30.48
วิไลกุล ศรีวิสัย (2551)	การปลูกดอกเบญจมาศ จ. เชียงใหม่	ถั่วเฉลี่ย ต่อไร่	3.70	1,100	13.03
วัชรินทร์ กัณฐะ (2553)	การปลูกดอกมะลิ จ. เชียงใหม่	1 งาน	5.05	55,566.61	25.20
		2 งาน	4.85	65,689.45	27.06
		3 งาน	4.56	73,649.13	29.54
		4 งาน	3.95	106,225.64	38.01

จากตารางที่ 5-1 พบว่า จากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของผลิตผลจากดอกดาวเรืองเพื่อการส่งออก กรณีศึกษา บริษัท ไชยะกรร จำกัด ของ กนกวลี ขันดี (2545) นั้น มีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 1.38 ปี มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 258,666,859 บาท และมีอัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 59.28 ในขณะที่การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะปลูกส้มโอทำช้อยใน จ. พิจิตร ของสุริย์ เฉชะศิลาภย์ (2546) นั้น มีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 6.36 ปี มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 55,320 บาท และมีอัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 30.48 และจากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกดอกเบญจมาศ อ. แมริม จ. เชียงใหม่ ของวิไลกุล ศรีวิไล (2551) นั้น มีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 3.70 ปี มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 1,100 บาท และมีอัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 13.03 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับของ วัชรินทร์ กันธะ (2553) ที่มีการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกดอกมะลิใน จ. เชียงใหม่ พบว่าขนาดพื้นที่ปลูกดอกมะลิ 1 งาน มีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 5.05 ปี มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 55,566.61 บาท และมีอัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 25.20 ขนาดพื้นที่ปลูกดอกมะลิ 2 งาน มีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 4.85 ปี มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ เท่ากับ 65,689.45 บาท และมีอัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 27.06 ขนาดพื้นที่ปลูกดอกมะลิ 3 มีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 4.56 ปี มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 73,649.13 บาท และมีอัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 29.54 ขนาดพื้นที่ปลูกดอกมะลิ 4 งาน มีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 3.95 ปี มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 106,225.64 บาท และมีอัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 38.01

5.2 ปัญหา

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกดอกมะลิ ณ หมู่ที่ 10 หมู่บ้านศรีงามพัฒนา ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

5.2.1 ปัญหาด้านที่ดินเพาะปลูก เนื่องจากเกษตรกรขาดพื้นที่เพาะปลูกและได้มีการเช่าที่ดินของเอกชนสำหรับปลูกมะลิซึ่งอาจมีความเสี่ยงในอนาคต หากเจ้าของที่ดินจะนำพื้นที่ดังกล่าวไปทำประโยชน์อย่างอื่นแทน ทำให้เกษตรกรขาดพื้นที่เพาะปลูก

5.2.2 ปัญหาด้านการตลาด เนื่องจากราคาการจำหน่ายดอกมะลิขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง และเกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มกันทำให้จำหน่ายในราคาที่ต่ำลง

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกดอกมะลิ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเกษตรกร และสำหรับการศึกษาในอนาคตดังนี้

5.3.1 ควรมีการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรเพื่อประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เพื่อให้มีอำนาจต่อรองในด้านราคาจำหน่าย เพื่อแลกเปลี่ยนวิธีการและเทคนิคการปลูกดอกมะลิ และเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการปลูกดอกมะลิ พร้อมกันนี้หน่วยงานของรัฐ ควรเข้าไปให้การสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการต่าง ๆ และมีการจัดทำฐานข้อมูลด้านการปลูกดอกมะลิ พร้อมกันนี้ควรเข้าไปช่วยด้านการแปรรูปผลผลิตเพื่อให้มีมูลค่าเพิ่มมากยิ่งขึ้น

5.3.2 ควรมีการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกดอกมะลิในพื้นที่อื่น ๆ เพิ่มเติมทั้งในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นฐานข้อมูลให้กับเกษตรกรในการลงทุนและหน่วยงานของทางราชการในการเข้าไปส่งเสริมและให้ความรู้แก่เกษตรกรต่อไป

5.4 ข้อจำกัดของการศึกษา

5.4.1 ข้อจำกัดในด้านราคา เนื่องจากราคาที่นำมาคำนวณหาผลตอบแทนเป็นราคาขายของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นราคาขายภายในหมู่บ้านที่มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อ ในราคาสูงสุดที่เคยขายได้อยู่ที่ 2 บาทต่อพวง และราคาต่ำสุดที่ขายได้อยู่ที่ 1.50 บาทต่อพวง ซึ่งอาจจะแตกต่างจากราคาขายในเขตพื้นที่อื่น ดังนั้นถ้าหากผู้สนใจนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจลงทุน ควรคำนึงถึงราคาขายในพื้นที่นั้น ๆ ด้วย

5.4.2 ข้อจำกัดในด้านผลผลิตดอกมะลิต่อต้น เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกดอกมะลิไม่สามารถระบุการให้ผลผลิตดอกมะลิต่อต้นได้เป็นที่แน่นอน และจากการสัมภาษณ์ ดอกมะลิจะให้ผลผลิตตั้งแต่ปีที่ 1 ประมาณต้นละ 10 ดอก คิดเป็นร้อยละ 25 ของผลผลิตในปีที่ 4 ปีที่ 2 ออกดอกประมาณต้นละ 20 ดอก คิดเป็นร้อยละ 50 ของผลผลิตในปีที่ 4 ปีที่ 3 ออกดอกประมาณต้นละ 30 ดอก คิดเป็นร้อยละ 75 ของผลผลิตในปีที่ 4 และปีที่ 4 เป็นต้นไปถึงปีที่ 15 ออกดอกต้นละ 40 ดอก คิดเป็นร้อยละ 100 ของผลผลิตในปีที่ 4 โดยอัตราร้อยละนี้จะนำไปคำนวณผลผลิตในแต่ละงานต่อไป ดังนั้นหากปริมาณผลผลิตมีการเปลี่ยนแปลงไปจากนี้อาจจะทำให้อัตราผลตอบแทนมีการเปลี่ยนแปลงได้

5.4.3 ข้อจำกัดในด้านขอบเขตพื้นที่การศึกษา โดยเลือกศึกษาในเขตพื้นที่ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีสภาพแหล่งน้ำ ดิน ค่าแรงงาน รวมทั้งปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ที่มีต่อต้นทุนอาจจะแตกต่างจากพื้นที่อื่น ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนได้ ดังนั้นการนำผลการศึกษาไปใช้ในพื้นที่อื่น จะต้องคำนึงถึงข้อกำหนดทางด้านขอบเขตการศึกษาให้เหมาะสมด้วย